M. 15141: 1-2

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

(översättn. 2 sidor)

Tjeckoslovakien

uppt. år 1952

Svar å LUF 85 rör. hästkött och hästslakt m. m.

s. 1-2.

(35)
Tjeckoslovakien
M.15141:1
FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

50 Jubilea jaro de ESPERANTISTA KLUBO EN PRAHA

1902 1952

La prezidanto:
JAROSLAV ŠUSTR
delegito de
UNIVERSALA ESPERANTO-ASOCIO
Praha I, Dlouhá 10

Praha, la 2an de junio 1952.

Al est.

U n i v e r s i t a t o de L u n d ,
Etnologia fako /arkivo/

Finngatan

L u n d , Svedujo

Mi konsideris mian devon respondi Vian demandaron pri ĉevala viando, kiun Vi publikigis en Heroldo.

Enkonduke mi devas al Vi diri, mia respondo rilatas cirkonstancojn konatajn en la landoj Bohemio kaj Moravio, sed Ne orientan parton de nia lando /ŝtato/ la Slovakion, kie la cirkonstancoj kaj kutimoj povus esti deferencaj, sed al ni ĉi tie ne estas bone konataj. Viajn demandojn pridiskutis ESPERANTISTA KLUBO en PRAHA dum sia kunveno la 29an de aprilo, kaj el la rezulto de la diskuto kaj el la plia esplorado de la plaj lasta Via demando, kiujn neniu povis respondi, K kiun ni devis speciale esplori "sur la loko mem" , mi verkis por Vi jenan respondon :

a 1./ Ĉevala Viando estis en nia lando manĝata ĉiam tre malmulte. Verŝajne la kialo bazas en tio, ke la ĉevaloj ne estas en nia lando bredataj por esti poste buĉataj kaj formanĝataj, k kiel ekzemple bovoj, porkoj, anseroj, kunikloj k.a. . Ĉiam estis ia antipatio al Viando ĉevala - ĉar buĉataj estis nur jam trouzitaj, tromaljuniĝintaj aŭ malfortiĝintaj unuopuloj ! Estas ja granda diferenco manĝi viandon de cervo, damcervo, kapreolo, aŭ alia ĉasaĵo kaj viandon de ĉevalo ! Ĉevalo ne estas ĉasbesto . Ĉevalo estas ja amiko de homo ! Amiko el la regno besta, sed amiko vere treege proksima ,- Tio estas verŝajne la ĉefaj kaŭzoj de tio, ke aliaj viandoj estas preferataj. - Kompreneble esceptoj ĉiam estis : Estas ja homoj, kiuj asertas, ke viando ĉevala estas bongusta, kaj tiuj ĝin manĝas. Sed oni suspektas ilin, ke al favorado de ĉevala viando ilin logis malkara prezo de ĉevala viando, kiu estas nekompareble pli malmultekosta ol la Viando bova, porka aŭ alia ! Estas vero, ke dum epokoj de malsato aŭ milito homoj forgesis sian antipation al ĉevala Viando, sed tuj kun reveno de pli bona tempo ili ree forturnis sin de ĝi.

b Jen mi estas jam ĉe dua parto de Via unua demando: Generale nun publika opinio pri ĉevala viando iom ŝanĝiĝis favore al la viando de ĉevaloj. Nun estas certe multe pli da homoj kiuj konsumadas ĉevalan viandon. - Sed ni nepre neforgesu la fakton, ke en nia lando jam dum plenaj 13 jaroj estas alia viando porciigata - do vendata je distribua kuponaro, kaj - nur la vegetaranoj havas sufiĉe da tiu kuponaro !!! Dume ĉevala viando estas foje aŭ tute libere vendata, aŭ oni ricevas duoblan kvanton da ĝi ol da alia viando.

2./ Estas granda diferenco inter mortigado de ĉevaloj unuflanke, kaj mortigado de

/.

M. 15141:2.

hundoj kajkatoj duaflanke! Mortigi ĉevalon, por vendi ĝian viandon, ne estis kaj ne estas io, kio kaŭzus al koncerna "mortigisto" ian socialan malhonoron! Sed per mortigado de hundoj kaj katoj okupiĝas homoj, kiuj estis kvazaŭ iom eligitaj el homa societo. Ne malofte ili estis homoj kompatindaj aŭ tre malriĉaj. Tamen kelkfoje estis male !

3./ En antaŭa alineo mi diris ke estas diferenco inter tiuj, kiuj mortigas ĉevalojn, kaj inter tiuj, kiuj mortigas hundojn katojn ktp. . La ĉevalon buĉas ĉiam nur ĉevala viandisto aŭ buĉisto, ĉar en nia lando ĉevalan viandon ne vendas tiu normala viandisto kiu vendas viandon de bovoj, porkoj, ŝafoj, aŭ dum la sezono - cervoj, leporoj, fiŝoj ktp. Ĉevalan viandon en nia lando vendas nur ĉe~~/~~vala viandisto, kaj ĉevalviandisto estas akceptata ĉie normale kiel ĉiu alia homo. La hundojn kaj katojn mortigas tiel nomata senfeligisto ! Ĉeĥa esprimo por tiu okupo estas "Pohodný". Sed popola ~~vorto~~ esprimo estas RAS ! Ĉe aŭdo de tiu vorto stariĝas haroj de infanaro ĉar tiu esprimo donas pensi pri homo eksterordinare kruela . En Praha estas uzata popola esprimo por la sama okupo .... ANTOUŠEK . Oficiala uzata de oficoj estas DRNOMISTR ! Sed en plej nova tempo eĉ tiu-ĉi oficiala nomo malaperas, ĉar en tiel granda urbo, kiel estas Praha zorgas pri similaj laboroj ~~ĝi~~ urba institucio, kiu nomiĝas KAFILERIE ! Tasko de tiu institucio same kiel de ĉiu senfeligisto estas ne nur mortigadi katojn kaj hundojn. .- Tio ja okazas nur ni diru escepte. Ĉar trovita hundo aŭ kato ja ne estos tuj mortigata, se ĝi ne estas videble malsana ! Male oni ĝin dum ia tempo nutras kaj prizorgas, esperante, ke ĝia posedanto ĝinserĉos kajforkon dukos. Do tasko de la senfeligisto estas forigadi kaj eventuale enterigadi ĉiujn bestkadavrojn en la urbo. Do eĉ ĉevalan kadavron devas forveturigi la senfeligisto, se ĉevalo ie mortos. Se iaj cirkonstancoj tion ne malpermesas - ekz haŭta malsano - la senfeligisto senfeligas bestan kadavron, kaj la felon liveras al koncerna fabriko por ledo. Kutime loĝas la senfeligisto malantaŭ la urbo aŭ vilaĝo. Kutime li havas aŭ propran aŭ komunuman dometon kun ia korto kaj kelkaj budoj.

4 ./ Mortigado de hundoj kaj katoj okazas plej ofte per pafo en la kapon. Tamen, se cirkonstancoj tion postulas, veterinario / besta kuracisto/ injektas venenon tuj mortigantan la beston.

Jen ĉiuj respondoj al Via demandaro. Por respondi la lastan 4an demandon mi devis speciale viziti cititan institucion - "Kafilerion de ĉefurbo Praha", kiu anstataŭas la provincurban senfeligiston ..

Esperante, ke ĉi tiu modesta kontribuo al Via esplorado donos al Vi almenaŭ kelkajn klarigojn, mi restas kun esprimo de miaj plej koraj salutoj.

ESPERANTISTA KLUBO EN PRAHA
ŠTĚPÁNSKÁ 3

JAROSLAV ŠUSTR
delegito de
UNIVERSALA ESPERANTO-ASOCIO
Praha I, Dlouhá 10

M.15141.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

(35)

Jag har ansett det som min plikt att besvara Eder rundfråga angående hästkött, vilken Ni publicerat i HEROLDO.

Till en början måste jag säga Eder: mitt svar har avseende å förhållandena i länderna Böhmen och Mären men ej den östra delen av riket, Slovakien, där förhållandenoch seder möjligen är olika men vilka vi ej här känna väl till. Edra frågor har diskuterats i Prags Esperantoklubb i dess sammanträde den 29 april, och efter resultatet av diskusionen och efter ytterligare undersökning av Eder sista fråga (vilken ingen kunde besvara och som krävde speciell undersökning) "på ort och ställe", har jag avfattat för Eder följande svar:

1. Hästkött har i vårt land alltid varit föga använt till mat. Troligtvis är orsaken den att hästarna i vårt land ej uppfödas till slakt såsom exempelvis nötkreatur, svin,gäss, kaniner. Man har alltid hyst en viss motvilja mot hästkött, ty man brukade endast slakta enstaka djur som blivit utslitna, överåldriga eller skrankiga ! Det är ju stor skillnad att äta köttet av hjort, dovhjort, rådjur eller annat vilt - och hästkött! Hästen är inget villebråd. Hästen är ju människans vän! Visserligen en vän av djurriket, men en ytterligt närstående vän. Det är troligtvis huvudorsakerna till att folk föredrar annat slags kött. Naturligtvis finns det alltid undantag: det finns ju människor som påstår att hästkött är välsmakande, och dessa äter det. Men man misstänker att det är det låga priset som locka dem att gynna hästköttet som naturligtvis årojämförligt mycket billigare än oxkött, fläsk o.d. DEt är sant att under krigs- och hungerstiden folk har glömt sin motvilja mot hästkött, men så snart det blivit bättre tider har man åter vänt sig bort från det.

Så har jag kommit till andra delen av Eder första fråga: i allmänhet har den allmänna uppfattningen om hästkött nu något ändrats till hästköttets favör. Nu finns det säkerligen betydligt fler som äter hästkött. Men vi få heller inte blunda för det faktum att sedan hela 13 år annat kött i vårt land är ransonerat * alltså säljes mot kupomger - och endast vegetarianerna har tillräckligt med sådana kuponger!!! Under tiden är hästköttet stundom antingen helt fritt, eller också får man dubbelt så mycket som av annat kött.

M. 15141.

2. Det är stor skillnad mellan dödande av hästar å ena sidan och dödande av hundar och kattor å andra sidan. Att döda en häst, för att sälja köttet, är ej något som skulle kunna förorsaka vederbörande "dödare" någon social vanheder. Men att döda hundar och kattor är ett arbete för människor som liksom utstötts ur samhället. Ej sällan var det ömkansvärda eller mycket fattiga människor. Någon gång var det emellertid motsatsen !

3. I förra stycket sa jag att det var skillnad mellan dem som dödar hästar och dem som dödar hundar och kattor. Hästen slaktas alltid av en hästslaktare eller hästköttförsäljare, ty i vårt land säljes ej hästkött av den vanlige kötthandlaren som säljer kött av nötkreatur,svin,får eller under särskilda säsonger - hjort,hare,fisk osv Hästkött säljes i vårt land endast av hästköttförsäljaren, och denne bemötes överallt normalt såsom varje annan människa. Hundar och kattor dödas av en s.k. skinnflåare. Ett tjeckiskt uttryck för denna sysselsättning är "Pohodný". Men det folkliga uttrycket är RAS. Detta namn får håret att resa sig på barnen, ty det för tanken på en väldigt grym människa. I Prag användes ett folkuttryck för samma sysselsättning: ANTOUŠEK. Det officiella fackuttrycket är DRNOMISTER. Men under den allra senaste tiden har även detta officiella namn börjat försvinna, ty i en så stor stad som Prag finns det en särskild institution som sörjer för dylika saker benämnd KAFILERIE. Uppgiften för en sådan institution , liksom för varje skinnflåare, är ej blott att avliva hundar och kattor. Detta händer ju endast undantagsvis. Ty en hund eller katt som påträffas dödas ju ej genast om den ej synbarligen är sjuk. Tvärtom föder de den under någon tid och sköter om den i hopp om att ägaren skall söka upp den och för den med sig. Skinnflåarens uppgift är att undanskaffa och ev. begrava alla djurkadaver i staden. Till och med ett hästkadaver måste skinnflåaren föra bort om en häst dött någon stans. Om inget hinder möter - ex. hudsjukdom - flår skinnflåaren djurkadavret och levererar skinnet till vederbörande läderfabrik. Vanligtvis bor skinnflåaren utanför staden eller byn. Som regel har han antingen en egen eller en kommunägd stuga med en gård och några skjul.

4. Dödandet av hundar och kattor sker oftast medelst skott i pannan. I särskilda fall användes ett ögonblickligen dödande gift som insprutas av veterinär.

Här är alltså svaren på Edra frågor. För att besvara den sista måste jag särskilt besöka den omnämnda institutionen "Prags kafileri", som ersätter landsortens skinnflåare.

PRAGS ESPERANTOKLUBB
JAROSLAV SUSTR